

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziesiąta izba)

z dnia 11 marca 2021 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2008/115/WE – Artykuł 5 – Decyzja nakazująca powrót – Ojciec małoletniego dziecka, będącego obywatelem Unii Europejskiej – Uwzględnienie dobra dziecka przy wydawaniu decyzji nakazującej powrót

W sprawie C-112/20

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Conseil d'État (radę stanu, Belgia) postanowieniem z dnia 6 lutego 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 lutego 2020 r., w postępowaniu:

M.A.

przeciwko

État belge,

TRYBUNAŁ (dziesiąta izba),

w składzie: M. Ilešič, prezes izby, C. Lycourgos (sprawozdawca) i I. Jarukaitis, sędziowie,

rzecznik generalny: A. Rantos,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu A. – D. Andrien, adwokat,
- w imieniu rządu belgijskiego – M. Jacobs, M. Van Regemorter i C. Pochet, w charakterze pełnomocników, których wspierali D. Matray i S. Matray, avocats,
- w imieniu Komisji Europejskiej – C. Cattabriga i E. Montaguti, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: francuski.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. 2008, L 348, s. 98) w związku z art. 13 tej dyrektywy oraz z art. 24 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach odwołania wniesionego przez M.A. od wyroku Conseil du contentieux des étrangers (sądu do spraw cudzoziemców, Belgia), którym oddalono jego skargę o stwierdzenie nieważności decyzji nakazującej mu opuszczenie terytorium Belgii i decyzji zakazującej mu wjazdu na to terytorium.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

- 3 Artykuł 3 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 listopada 1989 r., stanowi:

„We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka”.

Prawo Unii

- 4 Motywy 22 i 24 dyrektywy 2008/115 stanowią:

„(22) Zgodnie z Konwencją Organizacji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z 1989 r. dobro dziecka powinno być kwestią nadrzędną dla państw członkowskich przy wprowadzaniu w życie niniejszej dyrektywy. Zgodnie z europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności [podpisaną w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.] prawo do poszanowania życia rodzinnego powinno być kwestią nadrzędną dla państw członkowskich przy wprowadzaniu w życie niniejszej dyrektywy.

[...]

(24) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w [karcie]”.

- 5 Artykuł 2 ust. 1 tej dyrektywy przewiduje:

„Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na terytorium państwa członkowskiego”.

- 6 Artykuł 5 tej dyrektywy stanowi:

„Wprowadzając w życie niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie należyście uwzględniają:

- a) dobro dziecka,
- b) życie rodzinne;

c) stan zdrowia danego obywatela państwa trzeciego

i przestrzegają zasady non-refoulement”.

7 Zgodnie z art. 6 ust. 1 tej dyrektywy:

„Bez uszczerbku dla wyjątków, o których mowa w ust. 2–5, państwa członkowskie wydają decyzję nakazującą powrót każdemu obywatelowi państwa trzeciego nielegalnie przebywającemu na ich terytorium”.

8 Artykuł 7 ust. 2 dyrektywy 2008/115 ma następujące brzmienie:

„Jeżeli jest to konieczne, państwa członkowskie przedłużają termin dobrowolnego wyjazdu, uwzględniając w danym przypadku szczególne okoliczności, takie jak długość pobytu, obecność dzieci uczęszczających do szkoły oraz istnienie innych związków rodzinnych i społecznych”.

9 Artykuł 13 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„1. Dany obywatel państwa trzeciego otrzymuje możliwość skorzystania ze skutecznych środków odwoławczych, aby zaskarżyć decyzje dotyczące powrotu, o których mowa w art. 12 ust. 1, przed właściwym organem sądowym lub administracyjnym lub właściwym podmiotem złożonym z osób bezstronnych i posiadających gwarancje niezależności”.

10 Artykuł 14 ust. 1 wspomnianej dyrektywy głosi:

„Z wyłączeniem sytuacji objętych art. 16 i 17 państwa członkowskie zapewniają, by następujące zasady były brane pod uwagę, tak dalece jak to możliwe, w odniesieniu do obywateli państw trzecich w okresie przed upływem terminu dobrowolnego wyjazdu wyznaczonego zgodnie z art. 7 oraz przed upływem okresu, na jaki wstrzymano wydalenie zgodnie z art. 9:

- a) utrzymana jest jedność rodziny w odniesieniu do członków rodziny znajdujących się na terytorium państw członkowskich;
- b) zapewniona jest opieka zdrowotna w nagłych wypadkach oraz leczenie chorób w podstawowym zakresie;
- c) małoletnim zapewniony jest dostęp do podstawowego systemu edukacji w zależności od długości ich pobytu;
- d) uwzględnione są szczególne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania”.

Prawo belgijskie

11 Artykuł 74/13 loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (ustawy z dnia 15 grudnia 1980 r. o wjeździe na terytorium, pobycie, osiedlaniu się i wydalaniu cudzoziemców, *Moniteur belge* z dnia 31 grudnia 1980 r., s. 14584) stanowi:

„Wydając decyzję o wydaleniu, minister lub jego pełnomocnik musi należycie uwzględnić dobro dziecka, więzy rodzinne oraz stan zdrowia danego obywatela państwa trzeciego”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 12 W dniu 24 maja 2018 r. wobec M.A. wydano nakaz opuszczenia terytorium Belgii oraz zakaz wjazdu, które zostały mu doręczone następnego dnia. Stwierdzono jednocześnie, że skarżący oświadczył, iż jego partnerka jest Belgijką, a jego córka urodziła się w Belgii, zaś decyzje te zostały wydane z powodu przestępstw, które skarżący popełnił na tym terytorium, i w konsekwencji ze względu na fakt, że zainteresowanego należało uważać za osobę mogącą stanowić zagrożenie dla porządku publicznego.
- 13 Wyrokiem z dnia 21 lutego 2019 r. Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców) oddalił skargę M.A. na te decyzje.
- 14 W dniu 15 marca 2019 r. M.A. złożył skargę kasacyjną od tego wyroku do sądu odsyłającego.
- 15 Na poparcie swojego odwołania M.A. podnosi w szczególności, że Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców) niesłusznie uznał, iż skarżący nie posiadał interesu w podniesieniu zarzutu dotyczącego naruszenia art. 24 karty, ze względu na to, że nie wyjaśnił on, iż działał w imieniu swojego małoletniego dziecka. W tym względzie M.A. podkreśla, po pierwsze, że jego dziecko posiada obywatelstwo belgijskie, nie jest adresatem aktów zaskarżonych przed Conseil du contentieux des étrangers (sądem do spraw cudzoziemców), a zatem nie ma legitymacji procesowej, oraz po drugie, że nie musi on działać w imieniu dziecka, aby móc powołać się na zasadę ochrony dobra dziecka. M.A. twierdzi ponadto, że jego dziecko jest zmuszone wieść z nim życie rodzinne, zatem opuścić terytorium Unii Europejskiej, co pozbawia je rzeczywistej możliwości korzystania z istoty praw przysługujących mu ze względu na jego status obywatela Unii.
- 16 Sąd odsyłający uważa, że Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców) uznał w sposób dorozumiany, jednak niepozostawiający wątpliwości, że dobro dziecka powinno być brane pod uwagę tylko wtedy, gdy rozpatrywana decyzja administracyjna wyraźnie dotyczy tego dziecka. Wskazuje on, że krytyka przedstawiona przez M.A. w odniesieniu do takiego twierdzenia dotyczy wykładni art. 74/13 ustawy z dnia 15 grudnia 1980 r. o wjeździe na terytorium, pobycie, osiedlaniu się i wydalaniu cudzoziemców, który stanowi transpozycję art. 5 dyrektywy 2008/115.
- 17 Sąd ten uważa natomiast, że ciężący na skarżącym obowiązek zakwestionowania zgodności z prawem tej decyzji w imieniu dziecka, tak aby dobro tego dziecka zostało wzięte pod uwagę, wchodzi w zakres kwestii legitymacji procesowej, która nie dotyczy wykładni prawa Unii.
- 18 W tych okolicznościach Conseil d'État (rada stanu, Belgia) postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 5 dyrektywy [2008/115], który wymaga, aby podczas wdrażania jej przepisów państwa członkowskie uwzględniały dobro dziecka – w związku z art. 13 tej dyrektywy oraz art. 24 i 47 [karty], należy interpretować w ten sposób, że przepisy te wymagają uwzględnienia dobra dziecka będącego obywatelem Unii, nawet jeżeli decyzja nakazująca powrót została wydana wyłącznie względem rodzica tego dziecka?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 19 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 5 dyrektywy 2008/115 w związku z art. 13 tej dyrektywy oraz art. 24 i 47 karty należy interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie są zobowiązane do należytego uwzględnienia dobra dziecka przed wydaniem decyzji nakazującej powrót zaopatrzonej w zakaz wjazdu, nawet jeśli adresatem tej decyzji nie jest małoletni, lecz jego ojciec.

- 20 Na wstępie należy zauważyć, po pierwsze, że zdaniem M.A. skoro Conseil d'État (rada stanu) zwróciła się do Trybunału o wykładnię art. 47 karty i art. 13 dyrektywy 2008/115, to należy zbadać, czy przepisy te należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, na mocy którego obywatel państwa trzeciego, będący adresatem decyzji nakazującej powrót zaopatrzonej w zakaz wjazdu, powinien działać w imieniu swojego małoletniego dziecka przed sądem właściwym do orzekania w przedmiocie zgodności z prawem tej decyzji, aby dobro tego dziecka zostało wzięte pod uwagę.
- 21 Zgodnie z art. 267 TFUE to sądy krajowe a nie strony postępowania głównego wnoszą sprawę do Trybunału. Jedynie sądy krajowe są władne ustalić, jakie pytania mają być przedstawione Trybunałowi, zaś stronom nie przysługuje uprawnienie do dokonywania zmian w treści tych pytań. Ponadto uwzględnienie sformułowanych przez strony w postępowaniu głównym wniosków dotyczących zmiany pytań prejudycjalnych byłoby niezgodne z rolą powierzoną Trybunałowi w art. 267 TFUE oraz z obowiązkiem zapewnienia przez Trybunał rządów państw członkowskich oraz zainteresowanym stronom możliwości przedłożenia uwag zgodnie z art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, skoro na mocy wspomnianego przepisu zainteresowanym stronom jedynie doręcza się postanowienia odsyłające (wyrok z dnia 6 października 2015 r., T-Mobile Czech Republic i Vodafone Czech Republic, C-508/14, EU:C:2015:657, pkt 28, 29 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 22 W niniejszej sprawie z uzasadnienia postanowienia odsyłającego wyraźnie wynika, że kwestia legitymacji procesowej w rozumieniu krajowego prawa procesowego nie jest przedmiotem niniejszego odesłania prejudycjalnego.
- 23 W związku z tym przy udzielaniu odpowiedzi na pytanie przedstawione przez sąd odsyłający nie należy uwzględniać wniosku złożonego przez M.A. Ponadto w tej sytuacji wykładnia art. 47 karty i art. 13 ust. 1 dyrektywy 2008/115 nie wydaje się konieczna w celu udzielenia temu sądowi użytecznej odpowiedzi.
- 24 Po drugie, należy zauważyć, że pytanie prejudycjalne opiera się na założeniu że pobyt M.A. na terytorium Belgii ma nielegalny charakter. Z art. 2 ust. 1 i z art. 6 ust. 1 dyrektywy 2008/115 wynika bowiem, że decyzja nakazująca powrót może zostać wydana wobec obywatela państwa trzeciego tylko wtedy, gdy ten ostatni nie przebywa lub nie przebywa już legalnie na terytorium danego państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 19 czerwca 2018 r., Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, pkt 37, 38).
- 25 W tym kontekście z postanowienia odsyłającego wynika, że córka M.A. jest osobą małoletnią posiadającą obywatelstwo belgijskie.
- 26 Taka okoliczność może spowodować konieczność przyznania M.A. zezwolenia na pobyt na terytorium Belgii na podstawie art. 20 TFUE. Byłoby tak zasadniczo w przypadku, gdyby w braku takiego dokumentu pobytowego M.A. i jego córka zostali zmuszeni do opuszczenia terytorium Unii rozpatrywanego jako całość [zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2020 r., Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (małżonek obywatela Unii), C-836/18, EU:C:2020:119, pkt 41–44 i przytoczone tam orzecznictwo]. W ramach tej oceny właściwe organy powinny należycie uwzględnić prawo do poszanowania życia rodzinnego oraz dobro dziecka, uznane w art. 7 i art. 24 ust. 2 karty.
- 27 Trybunał stwierdził już w tym względzie, że w celu przeprowadzenia takiej oceny okoliczność, że drugi rodzic, będący obywatelem Unii, jest rzeczywiście zdolny i gotowy do sprawowania samemu faktycznie na co dzień opieki nad dzieckiem, stanowi istotny element, który jednak sam w sobie nie wystarczy do stwierdzenia, że między rodzicem będącym obywatelem państwa trzeciego a dzieckiem nie istnieje taki stosunek zależności, że dziecko byłoby zmuszone do opuszczenia terytorium Unii, gdyby temu obywatelowi państwa trzeciego odmówiono przyznania prawa pobytu. Takie stwierdzenie musi bowiem opierać się na uwzględnieniu, w najlepszym interesie danego dziecka, wszystkich okoliczności danego przypadku, a w szczególności wieku dziecka, stopnia jego rozwoju psychicznego

i emocjonalnego, siły związku uczuciowego dziecka z każdym z jego rodziców, a także ryzyka, jakie stanowiłoby dla równowagi tego dziecka rozdzielenie z rodzicem będącym obywatelem państwa trzeciego (zob. podobnie wyrok z dnia 10 maja 2017 r., Chavez-Vilchez i in., C-133/15, EU:C:2017:354, pkt 70, 71).

- 28 Należy jednak przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 267 TFUE ustanawia procedurę współpracy bezpośredniej między Trybunałem a sądami państw członkowskich. W ramach tej procedury, opartej na wyraźnym rozdziale zadań sądów krajowych i Trybunału, dokonanie wszelkich ustaleń w przedmiocie stanu faktycznego sprawy wchodzi w zakres kompetencji sądu krajowego, do którego należy, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy, ocena zarówno tego, czy do wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i znaczenia skierowanych do Trybunału pytań, podczas gdy Trybunał jest uprawniony wyłącznie do orzekania o wykładni lub ważności aktów prawa Unii w oparciu o stan faktyczny przedstawiony mu przez sąd krajowy (wyrok z dnia 25 października 2017 r., Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 Odpowiedzi na zadane pytanie należy w konsekwencji udzielić w oparciu o założenie, że M.A. przebywa nielegalnie na terytorium Belgii, którego zasadność musi jednak ustalić sąd odsyłający.
- 30 W tym względzie należy przypomnieć, że jeżeli obywatel państwa trzeciego jest objęty zakresem stosowania dyrektywy 2008/115, powinien on co do zasady podlegać wspólnym normom i procedurom przewidzianym w tej dyrektywie zmierzającym do jego wydalenia, i to tak długo, jak długo jego pobyt nie został zalegalizowany (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 czerwca 2016 r., Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, pkt 61; z dnia 19 marca 2019 r., Arib i in., C-444/17, EU:C:2019:220, pkt 39).
- 31 Tymczasem art. 5 lit. a) dyrektywy 2008/115 nakłada na państwa członkowskie obowiązek należytego uwzględniania dobra dziecka przy wprowadzaniu w życie tej dyrektywy.
- 32 Jak wynika z samego brzmienia tego przepisu, stanowi on ogólną zasadę obowiązującą państwa członkowskie od chwili, gdy państwa te wprowadzą w życie wspomnianą dyrektywę, co ma miejsce w szczególności w przypadku, gdy – jak w niniejszej sprawie – właściwy organ krajowy wydaje decyzję nakazującą powrót zaopatrzoną w zakaz wjazdu, wobec obywatela państwa trzeciego nielegalnie przebywającego na terytorium danego państwa członkowskiego, a który ponadto jest ojcem małoletniego przebywającego legalnie na tym terytorium.
- 33 W związku z tym, jak orzekł już Trybunał, z przepisu tego nie można wywieść, że dobro dziecka powinno być brane pod uwagę tylko wtedy, gdy decyzja nakazująca powrót zostaje wydana względem małoletniego, z wyłączeniem decyzji nakazujących powrót wydanych wobec rodziców tego małoletniego. [zob. podobnie wyrok z dnia 8 maja 2018 r., K.A. i in. (łączenie rodzin w Belgii), C-82/16, EU:C:2018:308, pkt 107].
- 34 Wykładnię taką potwierdza zresztą zarówno cel art. 5 dyrektywy 2008/115, jak i ogólna systematyka tej dyrektywy.
- 35 I tak, co się tyczy w pierwszej kolejności celu realizowanego przez art. 5 dyrektywy 2008/115, należy zauważyć, z jednej strony, że – jak potwierdzają motywy 22 i 24 tej dyrektywy – artykuł ten ma na celu zagwarantowanie, w ramach procedury powrotu ustanowionej przez wspomnianą dyrektywę, poszanowania szeregu praw podstawowych, w tym praw podstawowych dziecka, ustanowionych w art. 24 karty. Wynika z tego, że mając na uwadze zamierzony cel, ów art. 5 nie może być interpretowany w sposób zawężający. [zob. analogicznie wyroki: z dnia 14 lutego 2019 r., Buivids, C-345/17, EU:C:2019:122, pkt 51; z dnia 26 marca 2019 r., SM (dziecko umieszczone w algierskiej kafali), C-129/18, EU:C:2019:248, pkt 53].

- 36 Z drugiej strony art. 24 ust. 2 karty stanowi, że we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, zarówno podejmowanych przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, należy przede wszystkim uwzględnić dobro dziecka. Wynika z tego, że taki przepis jest sam w sobie sformułowany w sposób szeroki i znajduje zastosowanie do decyzji, których adresatem – tak jak decyzja nakazująca powrót wydana wobec obywatela państwa trzeciego będącego rodzicem małoletniego – nie jest ten małoletni, lecz które pociągają za sobą poważne konsekwencje dla tego małoletniego.
- 37 Takie stwierdzenie znajduje potwierdzenie w art. 3 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka, do którego wyraźnie odwołują się wyjaśnienia dotyczące art. 24 karty.
- 38 Zgodnie z tym art. 3 ust. 1 wszystkie działania dotyczące dzieci powinny mieć na względzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. W konsekwencji przepis ten dotyczy w sposób ogólny wszystkich decyzji i wszystkich działań, które dotyczą bezpośrednio lub pośrednio dzieci, jak zauważył Komitet Praw Dziecka Narodów Zjednoczonych. [zob. w tym względzie komentarz ogólny nr 14 (2013) Komitetu Praw Dziecka w sprawie prawa dziecka do uznawania jego dobra za sprawę nadrzędną (art. 3 ust. 1), CRC/C/GC/14, pkt 19].
- 39 Co się tyczy w drugiej kolejności kontekstu, w jaki wpisuje się art. 5 lit. a) dyrektywy 2008/115, należy zauważyć, po pierwsze, że w sytuacji gdy prawodawca Unii chciał, aby elementy wymienione we wspomnianym art. 5 były brane pod uwagę wyłącznie w odniesieniu do obywatela państwa trzeciego, który jest adresatem decyzji nakazującej powrót, prawodawca ten przewidział to wyraźnie.
- 40 I tak, w odróżnieniu od art. 5 lit. a) i b) dyrektywy 2008/115, z art. 5 lit. c) tej dyrektywy wyraźnie wynika, że państwa członkowskie powinny należycie uwzględnić stan zdrowia „danego obywatela państwa trzeciego”, czyli wyłącznie stan zdrowia adresata decyzji nakazującej powrót.
- 41 Po drugie, z art. 5 lit. b) tej dyrektywy wynika, że przy rozważaniu wydania decyzji nakazującej powrót państwa członkowskie powinny również należycie uwzględnić życie rodzinne. Tymczasem art. 7 karty, dotyczący w szczególności prawa do poszanowania życia rodzinnego, na które może powołać się nielegalnie przebywający obywatel państwa trzeciego, który – tak jak M.A. – jest ojcem małoletniego dziecka, należy odczytywać w związku z art. 24 ust. 2 karty, przewidującym obowiązek uwzględnienia nadrzędnego interesu jego małoletniego dziecka [zob. podobnie wyrok z dnia 26 marca 2019 r., SM (dziecko umieszczone w algierskiej kafali), C-129/18, EU:C:2019:248, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 42 Po trzecie, inne przepisy dyrektywy 2008/115, takie jak art. 7 ust. 2 i art. 14 ust. 1, wprowadzają w życie obowiązek uwzględnienia dobra dziecka, w tym także wówczas, gdy dziecko nie jest adresatem danej decyzji.
- 43 Z całości powyższych rozważań wynika, że art. 5 dyrektywy 2008/115 w związku z art. 24 karty należy interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie są zobowiązane do należytego uwzględnienia dobra dziecka przed wydaniem decyzji nakazującej powrót zaopatrzonej w zakaz wjazdu, nawet jeśli adresatem tej decyzji jest nie małoletni, lecz jego ojciec.

W przedmiocie kosztów

- 44 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziesiąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich w związku z art. 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie są zobowiązane do należytego uwzględnienia dobra dziecka przed wydaniem decyzji nakazującej powrót zaopatrzonej w zakaz wjazdu, nawet jeśli adresatem tej decyzji jest nie mały, lecz jego ojciec.

Podpisy